

Het Panel Verpleegkundigen en Verzorgenden bestaat uit 400 verpleegkundigen en 300 verzorgenden. De verpleegkundigen zijn werkzaam in vier sectoren: de algemene ziekenhuizen, de psychiatrie, de zorg voor mensen met een verstandelijke handicap, en de thuiszorg. De verzorgenden zijn werkzaam in drie sectoren: de verpleeghuizen, de verzorgingshuizen, en de thuiszorg. Het Panel Verpleegkundigen en Verzorgenden is een initiatief van het Landelijk Expertisecentrum Verpleging & Verzorging (LEVV, voorheen LCVV) en het onderzoeksinstituut NIVEL.

Vooral hbo-verpleegkundigen hechten waarde aan wetenschappelijk onderzoek

Evidence based werken staat volop in de belangstelling. Bij evidence based handelen neemt de verpleegkundige beslissingen hoe te handelen mede op basis van resultaten uit wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast staan de voorkeur, wensen en verwachtingen van de patiënt en de eigen expertise centraal. In opdracht van NU'91, beroepsorganisatie van de verpleging en verzorging, vroegen we de verpleegkundigen van het panel of zij (verplegings)wetenschappelijk onderzoek gebruiken in de beroepspraktijk. En in hoeverre zij dit belangrijk vinden. Zie ook p. 66.

De verpleegkundige beroepsgroep in Nederland heeft in de afgelopen twee decennia een duidelijke professionele ontwikkeling doorgemaakt. Organisaties als NU'91, de AVVV en het LEVV leveren hier een belangrijke bijdrage aan. Bijvoorbeeld door het stimuleren van evidence based werken. Ook in de vakbladen wordt regelmatig aandacht besteed aan evidence based werken. Het gebruik van onderzoeksresultaten in de praktijk moet de kwaliteit van zorg bevorderen en levert zowel een bijdrage aan de professionele ontwikkeling van de verpleegkundige zelf als aan die van de beroepsgroep. Maar hechten verpleegkundigen ook waarde aan (verplegings)wetenschappelijk onderzoek? We vroegen de panelleden of zij het gebruik van onderzoek in de beroepspraktijk (erg) belangrijk, een beetje belangrijk, of (helemaal) niet belangrijk vinden.

Vinden verpleegkundigen onderzoek belangrijk?

De mening van de verpleegkundigen varieert nogal. Bijna de helft van de verpleegkundigen vindt het belangrijk of erg belangrijk om resultaten van (verplegings)wetenschappelijk onderzoek te gebruiken bij het uitoefenen van hun beroep. De andere helft van de verpleegkundigen vindt dit een beetje of niet belangrijk (zie figuur 1).

Verpleegkundigen van kwalificatieniveau 5 (de hbo-opgeleide verpleegkundigen) hechten meer waarde aan het gebruik van wetenschappelijk onderzoek in de beroepspraktijk dan verpleegkundigen van kwalificatieniveau 4 (degenen met een mbo-diploma). Van de hbo-verpleegkundigen vindt 61 procent onderzoeksgebruik belangrijk, van de mbo-verpleegkundigen is dit 44 procent.

Onderzoeksgebruik

Als verpleegkundigen het gebruik van (verplegings)wetenschappelijk onderzoek belangrijk vinden betekent dat niet automatisch dat zij hier naar handelen. Als ze dat niet doen zou dat kunnen komen omdat ze het moeilijk vinden om onderzoeksartikelen te lezen. Of omdat zij niet weten hoe ze onderzoeksresultaten kunnen vertalen naar de praktijk. Om een indruk te krijgen van het gebruik van onderzoeksresultaten in de praktijk legden we het panel de volgende stelling voor: 'Ik gebruik vaak bevindingen uit (verplegings)wetenschappelijk onderzoek bij de uitoefening van mijn beroep'. Nog geen kwart van de verpleegkundigen is het eens met deze stelling (zie figuur 2). Veertig procent van de verpleegkundigen is het oneens of helemaal oneens met de stelling; zij gebruiken minder vaak onderzoeksresultaten. Verpleegkundigen van kwalificatieniveau 5 gebruiken vaker (verplegings)wetenschappelijk onderzoek dan verpleegkundigen van kwalificatieniveau 4 (zie figuur 2). Van de verpleegkundigen van kwalificatieniveau 5 is 30 procent het eens met de stelling 'Ik gebruik vaak bevindingen uit (verplegings)wetenschappelijk onderzoek bij de uitoefening van mijn beroep'. Van de verpleegkundigen van kwalificatieniveau 4 is dat 19 procent. Ook werkervaring is van invloed: verpleegkundigen met meer werkervaring onderschrijven vaker de stelling dat zij gebruik maken van (verplegings)wetenschappelijk onderzoek in de praktijk.

Bijscholing

De aandacht voor evidence based werken is vrij nieuw in de verpleging. We achten daarom de kans groot dat verpleegkundigen behoefte hebben

aan bij- of nascholing over dit onderwerp. We vroegen aan de verpleegkundigen of dit zo is.

De meeste verpleegkundigen hebben geen interesse in bijscholing over een kwart van de verpleegkundigen toont echter wel belangstelling en dit zijn in verhouding vooral verpleegkundigen van kwalificatieniveau 5 (37% van kwalificatieniveau 5 versus 19% van kwalificatieniveau 4). De verschillen in de wens naar bijscholing tussen kwalificatieniveau 4 en kwalificatieniveau 5 zijn statistisch significant.

We hebben de verpleegkundigen niet gevraagd naar de reden voor hun beperkte interesse in bijscholing over dit onderwerp en kunnen hierover dus alleen speculeren. Het lijkt onwaarschijnlijk dat velen op dit terrein al bijscholing hebben gevolgd. Eerder verwachten we dat de geringe bijscholingswens samenhangt met het feit dat relatief veel verpleegkundigen (vooral die van kwalificatieniveau 4) weinig belang hechten aan het gebruiken van onderzoeksresultaten.

Tot slot

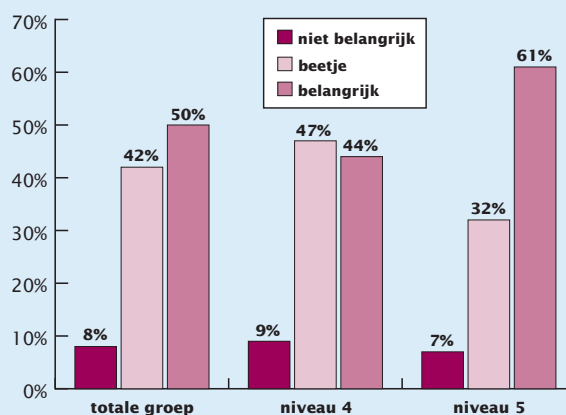
Is het nu slecht gesteld met evidence based werken of valt dat wel mee? Zoals gezegd is evidence based werken relatief nieuw in de verpleging. We kunnen daarom begrijpen dat niet alle verpleegkundigen bewust de uitkomsten van (verplegings)wetenschappelijk onderzoek gebruiken in de praktijk. Ook de verschillen tussen kwalificatieniveau 4 en 5 verbazen ons niet. Uit eerder onderzoek was bekend dat op de hbo-opleidingen voor verpleegkundigen meer aandacht wordt besteed aan evidence based werken dan op de mbo-opleidingen (Speet & Francke, 2003) en dat zal een uitwerking hebben in de beroepsuitoefening. Toch is het gebruik van onderzoeksuitkomsten wel belangrijk. Zoals Eliens (1998) eerder in *TvZ* formuleerde: 'Het niet toepassen van bestaande kennis doet afbreuk aan de kwaliteit van zorg en is in feite niet te verantwoorden tegenover zorgontvangers'. Uit goed onderzoek is bijvoorbeeld bekend dat het gebruik van waterkussens bij patiënten met pijn in de nek een positief effect heeft op de pijnintensiteit en de kwaliteit van slaap (Lavin, Pappagallo, Kuhlemeier, 1997). Dan heeft een patiënt met nekpijn er baat bij dat de verpleegkundige op de hoogte is van deze bevindingen en deze kennis ook gebruikt. Verpleegkundigen moeten daarom meer inzicht krijgen in het belang van het gebruik van wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast moeten verpleegkundigen ook leren hoe zij richtlijnen en protocollen kunnen gebruiken die mede zijn gebaseerd op bevindingen uit onderzoek. Hier ligt onder andere een belangrijke rol weggelegd voor hogescholen, regionale opleidingscentra en bijscholingsinstituten. Werkgevers moeten verpleegkundigen stimuleren om die evidence-based richtlijnen en protocollen ook echt te gebruiken. Ook wetenschappers kunnen een bijdrage leveren aan het gebruik van (verplegings)wetenschappelijk onderzoek door op een toegankelijke manier voor professionals te publiceren. ■

Literatuur

- Eliens, A. Evidence based verpleegkunde. De kwaliteit van zorg vaart er wel bij. *TvZ Tijdschrift voor verpleegkundigen*, 1998, nr. 19, p. 577-581.
- Lavin, R.A., Pappagallo, M., & K.V. Kuhlemeier. Cervical pain: a comparison of three pillows. *Arch Phys Med Rehabil* 78, 1997, p. 193-198.
- Speet, M., & A.L. Francke. (2003). Individuele professionalisering van verpleegkundigen. Aandacht voor dit proces in hogescholen en regionale opleidingscentra in beeld gebracht. *Onderwijs & Gezondheidszorg*, 2003, nr. 3, p. 3-8.

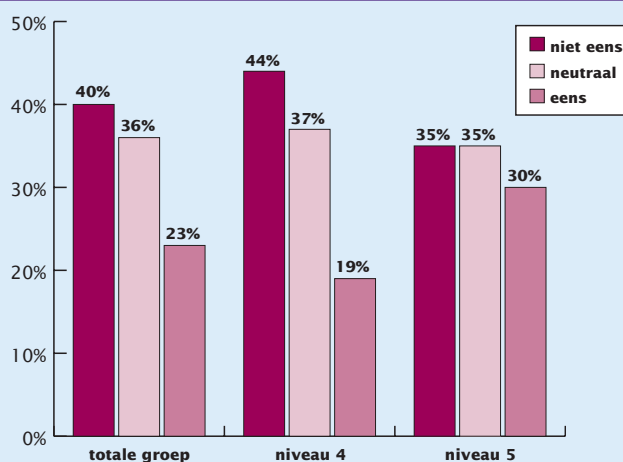
Figuur 1

Vinden verpleegkundigen het gebruik van (verplegings)wetenschappelijk onderzoek in de praktijk belangrijk? (percentages van het totaal aantal verpleegkundigen en uitgesplitst naar kwalificatieniveau 4 en 5).

Figuur 2

Mening van verpleegkundigen over stelling: 'Ik gebruik vaak bevindingen uit (verplegings)wetenschappelijk onderzoek bij de uitoefening van mijn beroep' (percentages van het totaal aantal verpleegkundigen en uitgesplitst naar kwalificatieniveau 4 en 5).

Figuur 3

Percentage verpleegkundigen dat bij- of nascholing wenst over gebruik van (verplegings)wetenschappelijk onderzoek in de praktijk.

